

บทความวิจัย

เรื่อง ความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์จีน-ญี่ปุ่น กรณีศึกษาหมู่เกาะเตียวหยูหรือเซนกาคุ

โดย

นางสาวพงศ์สุภา บุศยบุตร

รหัสนักศึกษา 05530697

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา2556

ชื่อเรื่อง	ความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์จีน-ญี่ปุ่น กรณีศึกษาหมู่เกาะเตียวหูหรือเซนกากุ
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวพงศ์สุภา บุญบุตร รหัสนักศึกษา 05530697
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

บทคัดย่อ(ภาษาไทย)

สารนิพนธ์เรื่องความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์จีน-ญี่ปุ่น กรณีศึกษาหมู่เกาะเตียวหูหรือเซนกากุ เป็นการศึกษาถึงความขัดแย้งระหว่างประเทศจีนและประเทศญี่ปุ่นในประเด็นที่เกี่ยวกับดินแดนและทรัพยากรธรรมชาติโดยรอบ ในช่วงตั้งแต่ค.ศ.1894-2012 โดยจะเน้นไปในเรื่องความสำคัญของหมู่เกาะเตียวหูหรือเซนกากุและเบื้องหลังทางประวัติศาสตร์ระหว่างจีนและญี่ปุ่นที่เป็นสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง จากการศึกษาพบว่าเบื้องหลังทางประวัติศาสตร์นั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญของความขัดแย้งระหว่างจีนและญี่ปุ่น ทั้งสงครามจีนญี่ปุ่นครั้งที่1และ2 เหตุการณ์สังหารหมู่ที่นานกิง จากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวทำให้ชาวจีนมีความรู้สึกเป็นศัตรูต่อชาวญี่ปุ่นจนยากจะแก้ไข อีกทั้งหมู่เกาะเตียวหูหรือเซนกากุนั้นก็มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ามหาศาล จนทำให้ต่างฝ่ายต่างแย่งชิงและไม่ยอมอ่อนข้อให้กัน ปัญหาข้อพิพาทเรื่องดินแดนเหนือหมู่เกาะเตียวหูหรือเซนกากุได้ส่งผลผลกระทบต่อประเทศจีนและญี่ปุ่นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหารและความมั่นคงของทั้งสองประเทศอย่างมาก แต่ท้ายที่สุดแล้วแม้ว่าจีนและญี่ปุ่นจะมีปัญหาขัดแย้งกัน แต่ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและญี่ปุ่นจะไม่มีทางแตกหักลงเพราะมีความสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจ ทั้งในด้านการค้า การลงทุน และความร่วมมือในด้านการเงิน

คำสำคัญ : เตียวหู เซนกากุ ข้อพิพาทดินแดน

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศจีนและญี่ปุ่น แม้จะถูกคั่นกลางด้วยพื้นที่มหาสมุทรตามสภาพภูมิศาสตร์ แต่ทั้งสองประเทศก็นับได้ว่ามีวัฒนธรรม ระบบการเขียน ระบบกฎหมาย สถาปัตยกรรม ศาสนา และตัวอักษรคล้ายกันมาก และมีความสัมพันธ์ต่อกันตลอดมา แม้แต่ในช่วงที่ญี่ปุ่นปิดประเทศ ในศตวรรษที่ 17 จนถึงยุคปฏิรูปเมจิ¹ (Meiji Restoration) ใน ค.ศ. 1868 ก็ยังมีความสัมพันธ์ทางการค้าขายกันมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานี้ความสัมพันธ์ด้านการเมืองกลับแย่ง

ประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างจีนและญี่ปุ่นเกิดขึ้นครั้งแรกใน ค.ศ. 1894 หลังจากที่ญี่ปุ่นสามารถพัฒนากองทัพของตนจนสามารถยกเลิกสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับชาติตะวันตก*² ได้ และด้วยการเพิ่มกำลังทหารที่มากขึ้นเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ญี่ปุ่นเริ่มมีนโยบายต่างประเทศที่แข็งกร้าวต่อเพื่อนบ้าน โดยเริ่มจากการทำทายอทธิพลของจีนในคาบสมุทรเกาหลีด้วยสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่หนึ่ง ซึ่งเหตุการณ์นี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ญี่ปุ่นสามารถเข้ามารุกรานจีนและทำให้เกิดความรู้สึกเป็นศัตรูเกิดขึ้นในความคิดของชาวจีนเป็นครั้งแรก² และใน ค.ศ. 1937 เมื่อเกิดสงครามนานกิงที่ทำให้ทั้งพลเรือนและทหารของจีนในเมืองนานกิงกว่า 300,000 คนถูกทรมาน เช่นฆ่า และข่มขืน ชาวจีนต้องทนทุกข์ทรมานจนถึงยุคสงครามโลกครั้งที่สอง ใน ค.ศ. 1945 ซึ่งครั้งนั้นญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงคราม

¹ ประเสริฐ จิตติวัฒน์พงศ์. (2542). ญี่ปุ่น : การเมืองและนโยบายต่างประเทศ. รวมบทความทางวิชาการ. 9.

*ในปี ค.ศ. 1858 สนธิสัญญาอะนะงะวะ ที่ทำในสมัยรัฐบาลโชกุนโทกุงะวะ ให้เปิดประเทศและสนธิสัญญาแฮริส ซึ่งอนุญาตให้สัมปทานแก่ชาวต่างชาติ การมอบสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้แก่ชาวต่างชาติ และการจำกัดภาษีนำเข้าของสินค้าต่างประเทศ ทำให้ญี่ปุ่นต้องเจอกับปัญหาเศรษฐกิจภายใน และความรู้สึกต่อต้านชาวต่างชาติ จากสนธิสัญญาไม่เป็นธรรมเหล่านี้

² เขียน ชีววิทย์. (2549). จีนใหม่ในศตวรรษที่ 21 (สรณพนธ์เรื่องจีนช่วงปี ค.ศ. 1999-2005). กรุงเทพฯ : มติชน.

ปัญหาความขัดแย้งเรื่องหมู่เกาะเดียวหู-เซนกาคุก็เป็นอีกหนึ่งเหตุการณ์ที่ตอกย้ำความสัมพันธ์ที่อ้าແຂ່ງของทั้งสองประเทศให้ແຂ່ງไปอีก เดิมทีหมู่เกาะเหล่านี้เป็นเพียงหมู่เกาะร้างเล็กๆ 8 เกาะและไม่ใช่ที่สนใจของทั้งสองประเทศ แต่หลังจากที่มีการสำรวจเมื่อ ค.ศ. 1969 โดยคณะกรรมการการสำรวจทรัพยากรแร่ธาตุในบริเวณชายฝั่งเอเชีย ที่อยู่ภายใต้คณะกรรมการทางเศรษฐกิจสำหรับภูมิภาคตะวันออกไกล (Economic and Social Commission for Asia and Pacific-Pacific) ว่าค้นพบทรัพยากรพลังงานในบริเวณหมู่เกาะเหล่านี้ เช่น ก๊าซธรรมชาติและน้ำมันดิบ เป็นต้น และยังเป็นแหล่งที่มีสัตว์น้ำชุมชุม³ จึงทำให้จีน ญี่ปุ่น ได้หันเข้ามาอ้างกรรมสิทธิ์ในหมู่เกาะนี้ ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับความขัดแย้งครั้งใหม่

จากความขัดแย้งครั้งนี้ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดสถานการณ์ความตึงเครียดในด้านเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างทั้งสองประเทศเริ่มมีมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการชุมนุมประท้วงจากประชาชนและท่าทีของผู้นำทั้งสองประเทศ แต่เมื่อพิจารณาแล้วตราบดีที่ทั้งจีนและญี่ปุ่นยังเห็นถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจที่มีต่อกัน ปัญหาข้อพิพาทนี้คงไม่นำไปสู่ความขัดแย้งที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันต้องแตกสะบั้น

ปัญหาความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการอ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะเดียวหูหรือเซนกาคุนี้จึงเป็นปัญหาระดับโลกที่สำคัญในปัจจุบัน เพราะทั้งจีนและญี่ปุ่นถือว่าเป็นชาติมหาอำนาจในเอเชีย ที่มีข้อพิพาทยาวนานมาตั้งแต่อดีตและดำเนินมาถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงต้องการพิจารณาสาเหตุของปัญหากรณีหมู่เกาะเดียวหูหรืออาเซนกาคุระหว่างจีนและญี่ปุ่นว่าจริงๆ แล้วเกิดขึ้นเนื่องจากอะไร

³ ไชยวัฒน์ คำชู. (2548). จีน-ญี่ปุ่น ประวัติศาสตร์เบื้องหลังความขัดแย้งของสองมหาอำนาจและในต่อภูมิภาคเอเชีย. 85.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

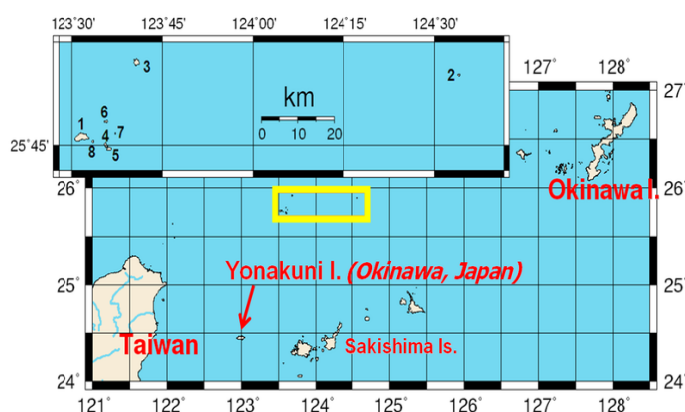
1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีน-ญี่ปุ่น เฉพาะเรื่องสำคัญๆ จากอดีตจนถึงกรณีหมู่เกาะเตียวหรือเซนกากุ
2. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง กรณีหมู่เกาะเตียวหรือเซนกากุ
3. เพื่อศึกษานโยบายต่างประเทศของจีนที่มีต่อญี่ปุ่นจากช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน

ผลการวิจัย

1. ภูมิหลังและความสำคัญของหมู่เกาะเตียวหยู

หมู่เกาะที่จีนเรียกว่า “เตียวหยู”(Diaoyu) ญี่ปุ่นเรียกว่า “เซนกากุ”(Senkaku) หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า “หมู่เกาะพินนาเคิล”(Pinnacle Islands) ความจริงเป็นเพียงหมู่เกาะเล็กๆ 8 เกาะ ที่ไม่มีมนุษย์อาศัยอยู่ มีพื้นที่รวมประมาณ 6.3 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในบริเวณทะเลจีนตะวันออก ห่างจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะโอกินาวาของญี่ปุ่นประมาณ 300 กิโลเมตร และห่างจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือของไต้หวันประมาณ 200 กิโลเมตร ⁴

ที่ตั้งหมู่เกาะ⁵

⁴ ไชยวัฒน์ คำชู, (2548). จีน-ญี่ปุ่น ประวัติศาสตร์เบื้องหลังความขัดแย้งของสองมหาอำนาจและในต่อภูมิภาคเอเชียในศตวรรษที่ 21. หน้า 85-86, กรุงเทพฯ : openbooks.

⁵ เตียน วีระวิทย์, ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับญี่ปุ่น. (ออนไลน์). เข้าถึง 29 พฤษภาคม 2556. เข้าถึงได้จาก http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=123.

หมู่เกาะดังกล่าวเป็นชายแดนนอกชายฝั่งของจีนใช้ป้องกันโจรสลัดญี่ปุ่น (Wokou) ในช่วงราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1368-1911) ทั้งนี้ แผนที่แสดงภูมิภาคเอเชียของจีน รวมถึงแผนที่ซึ่งจัดทำขึ้นโดยนักเขียนแผนที่ชาวญี่ปุ่นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 แสดงว่าหมู่เกาะเตียวหยู/เซนกากุ เป็นส่วนหนึ่งของประเทศจีน (ขณะที่ก่อนค.ศ.1884 ไม่มีข้อมูลอ้างอิงถึงหมู่เกาะดังกล่าวในเอกสารทางการของญี่ปุ่น) ญี่ปุ่นยึดครองหมู่เกาะดังกล่าวในค.ศ.1895 ตามการลงนามในสนธิสัญญาชิโมะโนะเซกิ* ภายหลังจากที่จีนแพ้สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่ 1⁶

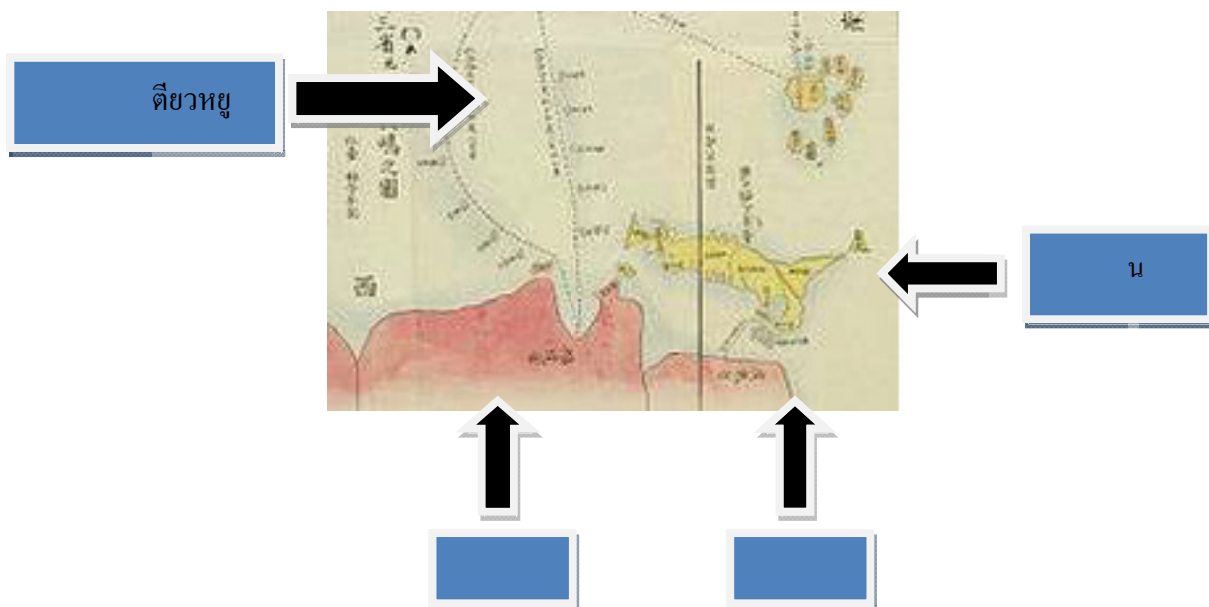
*สนธิสัญญาชิโมะโนะเซกิ เป็นสนธิสัญญาระหว่างจักรวรรดิญี่ปุ่นและประเทศจีน ในสมัยราชวงศ์ชิง เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2438 ภายหลังจากสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่หนึ่งสิ้นสุดลง

⁶ สีนินาด เศรษฐพิศาล, สงครามจีน-ญี่ปุ่น (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 5 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://guru.sanook.com/history/topic/1922/>.

*แผนที่วาดโดยนักเขียนชาวญี่ปุ่นแสดงว่าหมู่เกาะเตียวหยู/เซนกากุเป็นของจีน ถูกวาดในช่วงศตวรรษที่ 18 ในสมัยราชวงศ์ชิงของจีน และสมัยจักรวรรดิเมจิของญี่ปุ่น

แผนที่วาดโดยนักเขียนชาวญี่ปุ่นแสดงว่าหมู่เกาะเตียวหยู/เซนกากุเป็นของจีน*⁷

หมู่เกาะเตียวหยูอยู่ภายใต้การดูแลของประเทศญี่ปุ่นมาตั้งแต่พ.ศ. 2438 (ค.ศ. 1895) จนกระทั่งสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองจึงอยู่ในการดูแลของกองทัพสหรัฐอเมริกา หลังการส่งมอบพื้นที่ฐานทัพสหรัฐในหมู่เกาะริวกิวในค.ศ. 1972⁸ จึงถือเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัด โออะกินะวะ โดยมีการโต้แย้งจากสาธารณรัฐประชาชนจีน และได้วันที่อ้างว่าดินแดนนี้เป็นของจีนมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 14 โดยเป็นส่วนหนึ่งของเทศมณฑล

อิหลานของไต้หวัน⁹

⁷ เขียน ธีระวิทย์, ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับญี่ปุ่น. (ออนไลน์). เข้าถึง 5 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก

http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=123.

⁸ Lee, Seokwoo. (2002). *Territorial Disputes Among Japan, China and Taiwan Concerning the Senkaku Islands*, pp. 10–13.

เข้าถึง 5 ธันวาคม 2556 เข้าถึงได้จาก Google Books.

⁹ สีนินาก เศรษฐพิศาล, สงครามจีน-ญี่ปุ่น. (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 5 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://guru.sanook.com/history/topic/1922/>.

เดิมทีหมู่เกาะร้างเหล่านี้ไม่ได้เป็นเป้าหมายจนนำไปสู่ประเด็นโต้แย้งในกรรมสิทธิ์กันมากนัก จนกระทั่งคณะกรรมการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณชายฝั่งเอเชีย ที่ตั้งโดยคณะกรรมการทางเศรษฐกิจสำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงไกล(Economic Commission for Asia and the Far East-ECAFE หรือในปัจจุบันเรียกว่า Economic and Social Commission for Asia and Pacific-ESCAP)*ของสหประชาชาติได้ประกาศเป็นครั้งแรกเมื่อค.ศ.1969 ว่าค้นพบน้ำมันในบริเวณหมู่เกาะ ปัจจุบันเชื่อว่านอกจากจะเป็นแหล่งที่มีสัตว์น้ำชุมชุมแล้ว บริเวณหมู่เกาะเหล่านี้และบริเวณใกล้เคียงมีปริมาณน้ำมันอยู่ประมาณแสนถึงหนึ่งล้านบาร์เรล จึงทำให้จีนและญี่ปุ่นต่างอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะเดี่ยวๆ¹⁰

* ECAFEหรือESCAP คือ คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียแปซิฟิก ในการให้ความช่วยเหลือเศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

¹⁰ไชยวัฒน์ คำชู, (2548). จีน-ญี่ปุ่น ประวัติศาสตร์เบื้องหลังความขัดแย้งของสองมหาอำนาจและในต่อภูมิภาคเอเชียในศตวรรษที่ 21.หน้า86, กรุงเทพฯ : openbooks.

2. ความขัดแย้งระหว่างจีน-ญี่ปุ่นในประวัติศาสตร์

มรดกทางประวัติศาสตร์นั้นมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์จีน-ญี่ปุ่น หรือ นโยบายของจีนต่อญี่ปุ่นอย่างมาก โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นไปในทางลบทั้งที่มีเหตุผลและในด้านอารมณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างจีน-ญี่ปุ่น นอกจากด้านเศรษฐกิจแล้ว ที่เห็น ได้ชัดคือการสงครามและความขัดแย้งกันดังนี้

2.1 สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่ 1

25 กรกฎาคม ค.ศ.1894 สงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งแรก (First Sino-Japanese War) เริ่มเปิดฉากขึ้นเมื่อเรือลาดตระเวนของจักรวรรดิญี่ปุ่นยิงปืนใส่เรือรบของจีน สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งแรกเกิดขึ้นระหว่างวันที่ 1 กันยายน 1894-17 เมษายน 1895 เป็นการสู้รบกันระหว่างราชวงศ์ชิง (Qing Dynasty) ของจีนกับ จักรพรรดิเมจิ (Meiji Emperor) แห่งญี่ปุ่น¹¹ เพื่อครอบครองคาบสมุทรเกาหลี (Korea) ในสมัยนั้นญี่ปุ่นได้พยายามพัฒนาประเทศทั้งทางทหารและอุตสาหกรรมให้ทันสมัยตามแบบชาติตะวันตก จึงต้องการขยายดินแดนมายังเอเชียตะวันออกโดยเฉพาะบริเวณคาบสมุทรเกาหลี ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญสำหรับป้องกันประเทศจากจักรวรรดินิยมตะวันตก อีกทั้งยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยแร่เหล็กและถ่านหิน ในอดีตเกาหลีเคยเป็นประเทศราชของจีนมายาวนานจนถึงสมัยราชวงศ์ชิง จีนเริ่มอ่อนแอลงเรื่อย ๆ หลังจากพ่ายแพ้อังกฤษใน สงครามฝิ่น* (Opium Wars) และ สงครามจีน-ฝรั่งเศส* (Sino-French War) ในขณะที่ญี่ปุ่นกำลังฉายแสงรุ่งโรจน์ เหล่าขุนนางเกาหลีจึงตีตัวออกจากจีน ไปสร้างความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นและชาติตะวันตก ญี่ปุ่นพยายามแพร่อิทธิพลเข้าครอบงำเกาหลีจนเกิด

¹¹ ปิยะโชค ถาวรมาศ,(2556).สงครามจีน-ญี่ปุ่น มหาสงครามของสองยักษ์ใหญ่แห่งเอเชีย. หน้า79,กรุงเทพฯ : ก้าวแรก.

* สงครามฝิ่น เป็นสงครามระหว่างประเทศจีนในสมัยราชวงศ์ชิงสุดท้ายของจีนกับอังกฤษในช่วงกลางศตวรรษที่19 ซึ่งเป็นยุคล่าอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจตะวันตก สงครามฝิ่นเกิดขึ้นสองครั้ง ครั้งแรกปี 1834 ครั้งที่สองในปี1856

* สงครามจีน-ฝรั่งเศส เป็นความขัดแย้งที่ จำกัด การต่อสู้ระหว่างสิงหาคม 1884 และเมษายน 1885 เพื่อแย่งชิงการควบคุมตั้งเคียงของเวียดนาม

ปะทะกับกลุ่มชาตินิยมเกาหลีซึ่งเงินให้การสนับสนุน ในที่สุดจีนกับญี่ปุ่นจึงลงนามใน สนธิสัญญาแกงฮวา* (Treaty of Ganghwa) ในค.ศ.1876 บังคับให้เกาหลีเปิดตลาดการค้ากับญี่ปุ่นและชาติอื่น ซึ่งนับเป็นการประกาศให้นานาชาติรู้ว่าเกาหลีเป็นไทจากจีนแล้ว แต่การเมืองภายในเกาหลีก็ยังคงมีความขัดแย้งระหว่างฝ่ายอนุรักษ์ที่นิยมจีนกับฝ่ายก้าวหน้าที่นิยมญี่ปุ่น ความขัดแย้งระหว่างจีนกับญี่ปุ่นก็เริ่มตึงเครียดขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งในค.ศ. 1893 คิม โอ คยุน(Kim Ok-kyun) นักปฏิวัติชาวเกาหลีที่นิยมญี่ปุ่น ถูกลอบสังหารในเมืองเซียงไฮ้ นับว่าเป็นการเตือนพวกกบฏที่นิยมญี่ปุ่นไม่ให้เคลื่อนไหว เหตุการณ์นี้สร้างความขุ่นเคืองให้กับญี่ปุ่นอย่างมาก จากนั้นสถานการณ์ก็ร้อนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อจักรพรรดิเกาหลีขอความช่วยเหลือให้จีนส่งทหารมาช่วยปราบกบฏ โดยส่งทหารจีน 2,800 นายไปเกาหลี ภายใต้การนำของ หยวน ชือ ไช่ (Yuan Shikai) ฝ่ายญี่ปุ่นถือว่าการกระทำของจีนครั้งนี้เป็นการละเมิดข้อตกลงอย่างรุนแรง จึงตอบโต้จีน โดยการส่งหน่วยเคลื่อนที่เร็วแปดพันนายไปยังเกาหลีเช่นกัน ทหารญี่ปุ่นได้เข้ายึดพระราชวังและจับกุมจักรพรรดิเกาหลี เปลี่ยนรัฐบาลใหม่เป็นพวกนิยมญี่ปุ่น และขับไล่จีนออกจากเกาหลี ในที่สุดกองเรือของทั้งสองฝ่ายก็เริ่มปะทะกัน ผลจากสงครามครั้งนี้จีนเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ จีนต้องยอมเจรจาสงบศึก โดยลงนามในสนธิสัญญาชิโมะโนะเซกิ* (Treaty of Shimonoseki) ยินยอมยกเกาหลีให้อยู่ในความดูแลของญี่ปุ่น และต้องชดใช้ค่าเสียหายให้ญี่ปุ่น 200 ล้านตำลึง (Kuping taels) ฝ่ายจีนเสียชีวิตและบาดเจ็บราว 35,000 คน ฝ่ายญี่ปุ่นเสียชีวิตราว 13,823 คนบาดเจ็บอีก 3,973 คน ¹²

*สนธิสัญญาแกงฮวา หรือที่เรียกว่าสนธิสัญญาไมตรีเกาหลี-ญี่ปุ่น ได้รับการทำขึ้นระหว่างผู้แทนของจักรวรรดิญี่ปุ่นและราชวงศ์โชซอน

*สนธิสัญญาชิโมะโนะเซกิ เป็นสนธิสัญญาระหว่างจักรวรรดิญี่ปุ่นและประเทศจีนโดยราชวงศ์ชิง เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ.2438 ภายหลังสงครามจีนญี่ปุ่นครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง

¹² สีนินาก เศรษฐพิศาล, *สงครามจีน-ญี่ปุ่น*. (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 5 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://guru.sanook.com/history/topic/1922/>.

ภาพเหตุการณ์เรือลาดตระเวณของจักรวรรดิญี่ปุ่นยิงปืนใส่เรือรบของจีน¹³

ภาพการปะทะกันระหว่างกองเรือของจีน-ญี่ปุ่น¹⁴

ภาพจำลองการร่วมกันลงนามในสนธิสัญญาชิโมะโนะเซกิ¹⁵

¹³ commons.wikimedia.org,Sino Japan War.page1(ออนไลน์),เข้าถึงเมื่อ6 December 2013.เข้าถึงได้จาก

<http://commons.wikimedia.org>

¹⁴ เว็บไซต์เดียวกัน,page1

¹⁵ ชุมชนคนรักความชอบธรรม,ศาลาโกหก.(ออนไลน์),เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2556.เข้าถึงได้จาก

<http://salakohok.freeforums.org/1905-t48.html>

2.2 สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่ 2

สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่สอง (ระหว่างวันที่ 7 กรกฎาคม ค.ศ.1937 ถึงวันที่ 9 กันยายน ค.ศ.1945) เป็นสงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่น เกิดขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่สองต่อมากลายเป็นส่วนหนึ่งของสงครามโลกครั้งที่สองเรียกว่า "สงครามแปซิฟิก" และดำเนินเรื่อยมาจนยุติลงพร้อมกับสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นสงครามที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในทวีปเอเชียในคริสต์ศตวรรษที่ 20

ย้อนกลับไปในปี ค.ศ.1931 ญี่ปุ่นได้เข้ารุกรานแมนจูเรีย ซึ่งเหตุการณ์นี้เรียกว่ากรณีมุกเดน* ทำให้ญี่ปุ่นสามารถเข้าไปมีอิทธิพลในดินแดนจีนแผ่นดินใหญ่ได้ จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ ณ สะพานมาร์โกโปโล* อันเป็นจุดเริ่มต้นอย่างเป็นทางการของสงครามครั้งนี้¹⁶

ตั้งแต่เริ่มต้นสงครามจนถึงค.ศ.1941 จีนต้องต่อสู้กับญี่ปุ่นโดยลำพัง กระทั่งญี่ปุ่นได้โจมตีฐานทัพเรือสหรัฐที่เพิร์ลฮาร์เบอร์ อันเป็นเหตุให้สหรัฐอเมริกาต้องเข้าร่วมสงคราม ทำให้สงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่นครั้งที่สองขยายวงกว้างเป็นสงครามโลกครั้งที่สองในที่สุด

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ส่วนมากได้ระบุจุดเริ่มต้นของสงครามจีนญี่ปุ่นครั้งที่สองเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 1937 ตั้งแต่เหตุการณ์สะพานมาร์โกโปโล เมื่อสงครามรุนแรงเกิดขึ้นเมื่อเมืองปักกิ่งถูกโจมตีโดยกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นเนื่องจากกองทัพภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีนที่มีการรับมือแบบไม่มีประสิทธิภาพทำให้ญี่ปุ่นเข้ายึดเมืองเป่ย์ผิงแลเทียนจินอย่างง่ายดาย

ศูนย์กองบัญชาการกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นในโตเกียว เริ่มเห็นชัยชนะที่เกิดขึ้นในภาคเหนือของจีน เจียงไคเช็คได้ระดมกองทัพอย่างรวดเร็วและรัฐบาลกลางเริ่มโจมตีกองทัพเรือจักรวรรดิญี่ปุ่นในเซี่ยงไฮ้เมื่อ 13 สิงหาคม ค.ศ.1937 ซึ่งนำไปสู่การยุทธการเซี่ยงไฮ้* กองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นระดมกำลังทหารกว่า 200,000 นาย ควบคู่กับกองเรือและเครื่องบินจำนวนมากเพื่อยึดเซี่ยงไฮ้กว่าสามเดือนของการ

* เหตุที่เรียกว่ากรณีมุกเดน เพราะว่าเหตุการณ์เกิดใกล้กับเมืองมุกเดน ทางตอนใต้ของแมนจูเรียหรือเส้นหยางในปัจจุบัน

* เหตุการณ์สะพานมาร์โกโปโล คือการรบระหว่างกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นกับกองทัพคณะปฏิวัติแห่งชาติจีนเป็นจุดแตกหักที่ทำให้เกิดสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่สอง

¹⁶ ปิยะโชค ถาวรมาศ,(2556).สงครามจีน-ญี่ปุ่น มหาสงครามของสองยักษ์ใหญ่แห่งเอเชีย.หน้า159.กรุงเทพฯ : ก้าวแรก.

* ยุทธการเซี่ยงไฮ้ หรือที่ชาวจีนเรียกว่ายุทธการช่งชู่เป็นยุทธภูมิที่สำคัญในสงครามจีนญี่ปุ่นครั้งที่สอง ก่อนที่เป่ย์ผิงจะถูกญี่ปุ่นยึดครอง

ต่อสู้ที่รุนแรงและความสูญเสียอย่างมากตั้งแต่ต้นในการเข้ายึดเชียงไฮ้ กองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นจึงได้เข้ายึดเมืองนานกิงเมืองหลวงของรัฐบาลกลางจีนและส่วนซีตอเหนือในปลายค.ศ. 1937¹⁷

นักประวัติศาสตร์ได้ประมาณการว่ามีชาวจีนถึง 300,000 คนถูกสังหารหมู่ในการสังหารหมู่นานกิงซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการล่มสลายของเมืองนานกิง ในวันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ. 1937¹⁸ ในขณะที่นักประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นบางคนที่ได้แก้ไขประวัติศาสตร์เพื่อปฏิเสธการสังหารหมู่ของญี่ปุ่น

ภาพทหารญี่ปุ่นยึดสะพานมาร์โคโปโล¹⁹

ภาพทหารจีนขณะกำลังป้องกันสะพานมาร์โคโปโล²⁰

¹⁷ สีนินาด เศรษฐพิศาล, สงครามจีน-ญี่ปุ่น, (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก <http://guru.sanook.com/history/topic/1922/>.

¹⁸ ปิยะโชค ถาวรมาศ, (2556). สงครามจีน-ญี่ปุ่น มหาสงครามของสองยักษ์ใหญ่แห่งเอเชีย. หน้า 160. กรุงเทพฯ : ก้าวแรก.

¹⁹ Baijiajiangtan.com.cn, Marco Polo Bridge Incident. page1 (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 6 December 2013. เข้าถึงได้จาก www.Baijiajiangtan.com.cn

²⁰ เว็บไซต์เดียวกัน, page1

2.3 การสังหารหมู่ที่นานกิง

การสังหารหมู่ที่นานกิง (อังกฤษ: Nanking Massacre หรือ Nanjing Massacre) หรือรู้จักกันในนาม การข่มขืนนานกิง (อังกฤษ: Rape of Nanking) เป็นการสังหารหมู่และการข่มขืนยามสงคราม (war rape) ซึ่งเกิดขึ้นเป็นเวลาหกสัปดาห์หลังญี่ปุ่นยึดนครนานกิง อดีตเมืองหลวงของสาธารณรัฐจีน เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 1937 ระหว่างสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่สอง ในช่วงนี้ พลเรือนและทหารจีนที่ถูกปลดอาวุธ หลายแสนคนถูกทหารกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นฆ่า ข่มขืนและปล้นเกิดขึ้นทั่วไป Widespread rape and looting also occurred²¹ นักประวัติศาสตร์และพยานประณามว่ามีผู้ถูกฆ่าราวๆ 250,000 ถึง 300,000 คน ผู้ก่อการสังหารหมู่หลายคน ซึ่งถูกตราว่าเป็นอาชญากรรมสงคราม ภายหลังถูกไต่สวนและตัดสินว่ามีความผิด ศาลชำนัญพิเศษอาชญากรรมสงครามนานกิง และถูกประหารชีวิต อย่างไรก็ดีเจ้าชายอะซะกะ พระราชวงศ์ญี่ปุ่น ซึ่งเป็นผู้ก่อการสำคัญคนหนึ่ง ทรงรอดจากการฟ้องคดีอาญา เพราะฝ่ายสัมพันธมิตรได้ให้ความคุ้มกันไว้ก่อน

เหตุการณ์นี้ยังเป็นประเด็นพิพาททางการเมือง เพราะนักลัทธิแก้ประวัติศาสตร์ (historical revisionist) และนักชาตินิยมญี่ปุ่นบางคนแย้งหลายแง่มุมของเหตุการณ์ดังกล่าว โดยอ้างว่าการสังหารหมู่มีการบรรยายเกินจริงหรือแต่งขึ้นทั้งหมดเพื่อจุดประสงค์ด้านโฆษณาชวนเชื่อ ผลของความพยายามของนักชาตินิยมที่จะปฏิเสธหรืออ้างความชอบธรรมในอาชญากรรมสงคราม ทำให้เกิดข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการสังหารหมู่ยังเป็นอุปสรรคในความสัมพันธ์จีน-ญี่ปุ่น ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นกับชาติอื่นในเอเชีย-แปซิฟิก เช่น เกาหลีใต้และฟิลิปปินส์²²

การประณามข้อผู้เสียชีวิตในการสังหารหมู่อย่างแม่นยำนั้นทำไม่ได้ เพราะบันทึกของญี่ปุ่นเกี่ยวกับการสังหารจำนวนมากถูกทำลายหรือเก็บไว้เป็นความลับโดยเจตนา ไม่นานหลังญี่ปุ่นยอมจำนนในค.ศ.1945 ศาลทหารพิเศษระหว่างประเทศภาคพื้นตะวันออกไกลประณามว่ามีผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์กว่า 200,000 คน ทหารจีนประณามว่ามีผู้เสียชีวิตราว 300,000 โดยอิงการประณามของศาลชำนัญพิเศษอาชญากรรมสงครามนานกิง การประณามจากนักประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นมีหลากหลายตั้งแต่

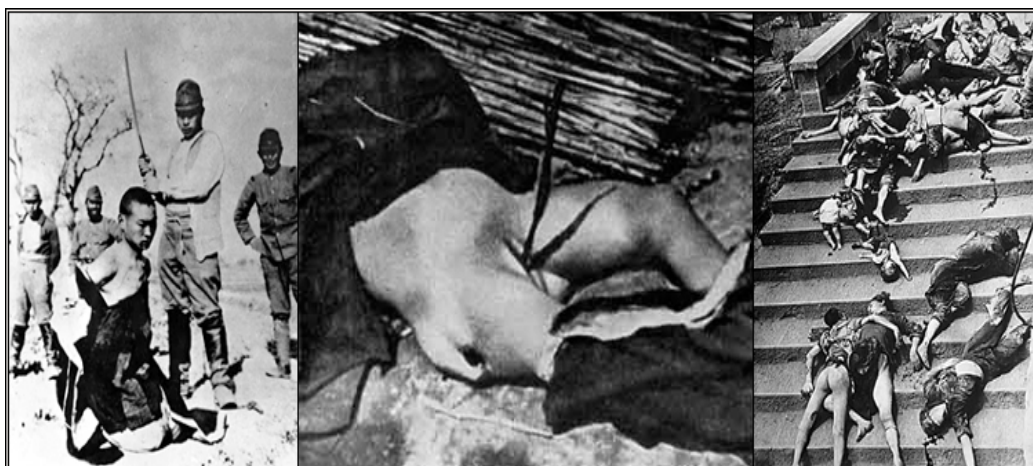
²¹ Levene, Mark and Roberts, Penny.(1999) The Massacre in History. page 223-4.

²² ปิยะโชค ถาวรมาศ.(2556).สงครามจีน-ญี่ปุ่น มหาสงครามของสองยักษ์ใหญ่แห่งเอเชีย.หน้า181.กรุงเทพฯ : ก้าวแรก.

40,000 ถึง 200,000 คน นักลัทธิแก้ประวัติศาสตร์บางคนปฏิเสธว่าไม่มีการสังหารหมู่เป็นระบบ กว้างขวางเกิดขึ้นเลย โดยอ้างว่าการเสียชีวิตทั้งหมดมีคำอธิบายทางทหาร เป็นอุบัติเหตุ หรือเป็น เหตุการณ์ความทารุณที่ไม่เกี่ยวข้องกัน²³

แม้ว่าสงครามโลกครั้งที่สองได้จบลงไปแล้วด้วยความพ่ายแพ้ของจักรวรรดิญี่ปุ่น จากการกระทำสังหารหมู่ชาวจีนในนานกิงนั้นทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างจีน-ญี่ปุ่นตกต่ำอย่างถาวรที่ไม่อาจฟื้นฟูขึ้นมาได้เลย เพราะชาวจีนได้โกรธแค้นญี่ปุ่นเป็นอย่างมากจึงเกิดการต่อต้านญี่ปุ่นตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ญี่ปุ่นจะเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและรักสันติสุขก็ตามหรือแม้แต่ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นหรือจักรพรรดิญี่ปุ่นจะมากล่าวขอโทษด้วยตนเองก็ไม่อาจทำให้ชาวจีนยกโทษได้เลย ทั้งนี้เนื้อหาในหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นก็ยังบิดเบือนด้วยการข้ามกระทำอันโหดร้ายในนานกิงและบอกว่า เพียงแค่ยึดนานกิงเท่านั้น ทำให้ชาวจีนไม่พอใจและไม่ไว้วางใจต่อญี่ปุ่นมากขึ้น²⁴

ภาพเหตุการณ์การสังหารหมู่และข่มขืนที่นานกิง²⁵

²³ ไอร์ริส จาง,(2549).หลังเลือดที่นานกิง,แปลโดย ชัตรนคร อองคสิงห์(กรุงเทพมหานคร : มติชน),159

²⁴ ปิยะโชค ถาวรมาศ,(2556).สงครามจีน-ญี่ปุ่น มหาสงครามของสองยักษ์ใหญ่แห่งเอเชีย.หน้า174,กรุงเทพฯ : ก้าวแรก.

²⁵ myfirstbrain.com,การสังหารหมู่ที่นานกิงNanking Massacre.(ออนไลน์),เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2556.เข้าถึงได้จาก http://www.myfirstbrain.com/student_view.aspx?ID=92221

2.4 จีน-ญี่ปุ่น หลังสงครามโลกครั้งที่ 2²⁶

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นดำเนินนโยบายพั่วพันอย่างสร้างสรรค์* (constructive engagement) ต่อจีน ยุทธศาสตร์นี้กำหนดโดย ชิเงรุ โยชิเดะ (Shigeru Yoshida) ผู้ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นในช่วงแรกๆ หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ รัฐบาลญี่ปุ่นสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน เมื่อเวลาผ่านไปความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างญี่ปุ่นกับจีนและปริมาณการลงทุนของญี่ปุ่นในจีนขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคหลังสงครามเย็น

ถึงแม้ด้านการค้า ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการลงทุนจะเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ไม่สามารถทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองดำเนินไปด้วยความราบรื่น เพราะยังมีปัญหาเช่น หน้ทางประวัติศาสตร์* ปัญหาสิทธิมนุษยชน ปัญหาความระแวงซึ่งกันและกันและกันเกี่ยวกับนโยบายทางทหารและความมั่นคง และที่สำคัญคือปัญหาข้อพิพาทเรื่องดินแดนเหนือหมู่เกาะเตียวหยูซึ่งยึดเชื่อมาจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อสหรัฐอเมริกาเลิกยึดครองญี่ปุ่นในปี 1952 แต่ยังคงครอบงำหมู่เกาะริวกิวซึ่งเป็นจังหวัดโอกินาวาปัจจุบัน จนกระทั่งค.ศ. 1971 จึงคืนให้ญี่ปุ่นพร้อมทั้งมอบเกาะเตียวหยูหรือเซนกากุ ให้อยู่ใน “การควบคุมการบริหาร” (administrative control) ของญี่ปุ่น แต่ภายหลังจากถูกจีนและไต้หวันประท้วง สหรัฐอเมริกาถนัดว่า การโอน “การควบคุมการบริหาร” ให้ญี่ปุ่น ไม่เกี่ยวกับเรื่องการเมืองอำนาจอธิปไตยเหนือเกาะ และสหรัฐอเมริกามีจุดยืนที่เป็นกลางต่อกรณีพิพาทดินแดนนี้

ในปี 1972 เมื่อจีนได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับญี่ปุ่น เหมา เจ๋อตง ผู้นำจีนได้ให้คำมั่นว่าจะไม่ให้เกิดกรณีพิพาทเรื่องหมู่เกาะเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศ อย่างไรก็ตาม ทั้งจีนและญี่ปุ่นต่างก็ยังยืนยันในอธิปไตยของตนเหนือหมู่เกาะอยู่เป็นระยะๆ และปัญหานี้ก็ไม่ได้ถูกลบเป็นปัญหาใหญ่ แต่เนื่องจากทั้งสองประเทศต่างไม่ยอมอ่อนข้อให้กันและยังคงยืนยันอธิปไตยเหนือหมู่เกาะ จึงทำให้ปัญหานี้ยึดเชื่อมาจนถึงปัจจุบัน

²⁶ ไชยวัฒน์ คำชู. (2548). จีน-ญี่ปุ่น ประวัติศาสตร์เบื้องหลังความขัดแย้งของสองมหาอำนาจและในต่อภูมิภาคเอเชียในศตวรรษที่ 21. หน้า 88-89, กรุงเทพฯ : openbooks.

*นโยบายพั่วพันอย่างสร้างสรรค์ คือการที่ญี่ปุ่นสร้างความสัมพันธ์กับจีนทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน

*หน้ทางประวัติศาสตร์ คือ เหตุการณ์การฆ่า การทรมาน การข่มขืน การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มนุษย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ระหว่างจีน-ญี่ปุ่น

3. เหตุการณ์ความขัดแย้งเหนือหมู่เกาะเตียวหยูหรือเซนกากุ

3.1 การเริ่มต้นของข้อพิพาทความขัดแย้ง

จีนเริ่มอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะเตียวหยูอย่างเป็นทางการเมื่อต้นศตวรรษ 1970 หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญได้ชี้ว่าอาจมีน้ำมันอยู่ในบริเวณหมู่เกาะเหล่านี้ จีนอ้างกรรมสิทธิ์เหนือเกาะโดยอิงประวัติศาสตร์และหลักกฎหมายระหว่างประเทศ จีนอ้างว่าได้ครอบครองและควบคุมหมู่เกาะเตียวหยูตั้งแต่ ค.ศ. 1403 ในสมัยราชวงศ์หมิง แต่จีนถูกบังคับให้ต้องยกหมู่เกาะเหล่านี้พร้อมทั้งได้หวั่นให้แก่อญี่ปุ่นตามสนธิสัญญาสันติภาพชิโมะโนะเซกิ*

(Shimonoseki Peace Treaty) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1895 หลังจากที่จีนพ่ายแพ้สงครามแก่อญี่ปุ่น* (ค.ศ. 1894-1895) แต่ตามปฏิญญาปอตสดัม* (Potsdam Declaration) เดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1945 และปฏิญญาไคโร* (Cairo Declaration) เดือนธันวาคม ค.ศ. 1943 ที่ผู้นำฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ตกลงให้อญี่ปุ่นต้องคืนดินแดนทุกแห่งที่ยึดมาได้จากการรุกราน เมื่อจีนได้ได้หวั่นกลับคืนมา หมู่เกาะเตียวหยูซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของได้หวั่นก็ต้องตกเป็นของจีนด้วย²⁷ สนธิสัญญาสันติภาพที่ลงนามกันที่ซานฟรานซิสโก* ค.ศ. 1951 ก็ระบุให้อญี่ปุ่นสละ

* สนธิสัญญาชิโมะโนะเซกิ เป็นสนธิสัญญาระหว่างจักรวรรดิญี่ปุ่นและประเทศจีน โดยราชวงศ์ชิง เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2438 ภายหลังสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่หนึ่งสิ้นสุดลง

* ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1895 หลังจากที่จีนพ่ายแพ้สงครามแก่อญี่ปุ่น ในสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่ 1

* ปฏิญญาปอตสดัม คือ การให้ทหารญี่ปุ่นยอมจำนนอย่างไม่มีเงื่อนไขเพื่อยุติสงครามโลกครั้งที่สอง ประกาศโดยจักรพรรดิญี่ปุ่น สมเด็จพระจักรพรรดิฮิโรฮิโตะ

* ปฏิญญาไคโร คือ ผลที่ได้จากการเจรจาหรือ ณ การประชุมไคโร (Cairo Conference) ที่กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 1943 ประเด็นหลักๆ ของเอกสารฉบับนี้ ได้แก่การแสดงความมุ่งมั่นที่จะใช้แรงกดดันทางทหารต่อญี่ปุ่นจนกว่าจะยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไข, การตกลงให้เกาหลีเป็นประเทศเอกราช, การที่ญี่ปุ่นจะต้องคืนดินแดนทั้งหมดที่ยึดไปจากจีน เป็นต้นว่า แมนจูเรีย ได้หวั่น เฝิงหู, การขับไล่ญี่ปุ่นให้ออกไปจากดินแดนอื่นๆ ที่เข้าไปยึดครอง ทั้งนี้ ปฏิญญาไคโร ได้รับการอ้างอิงเอาไว้ใน ประกาศแห่งปอตสดัม

²⁷ ไชยวัฒน์ คำชู. (2542). ข้อพิพาทเรื่องดินแดนจีน-ญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : openbooks.

* สนธิสัญญาซานฟรานซิสโก หรือบางทีก็เรียกว่า สนธิสัญญาสันติภาพกับญี่ปุ่น (Treaty of Peace with Japan) เป็นสนธิสัญญาระหว่างญี่ปุ่นกับส่วนหนึ่งของเหล่าชาติสัมพันธมิตร เพื่อยุติสงครามโลกครั้งที่สองอย่างเป็นทางการ

สิทธิ์ในการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะฟอร์โมซา*และหมู่เกาะเฟสคาโดเรส*แถลงการณ์ร่วมในโอกาสที่ญี่ปุ่นสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนค.ศ.1972²⁸ ญี่ปุ่นก็ยอมรับว่าได้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีน คนจีนทั่วไปไม่ว่าจะอยู่แผ่นดินใหญ่ ได้หวัน ฮองกง มาเก๊าหรือจีนโพ้นทะเลอื่นๆก็เชื่อตามนี้

ส่วนญี่ปุ่นอ้างว่าตอนที่พบหมู่เกาะเหล่านี้นอกจากจะไม่มีผู้อาศัยอยู่แล้ว ยังไม่เห็นร่องรอยของการควบคุมหมู่เกาะนี้ของจีน รัฐบาลญี่ปุ่นจึงได้ผนวกเป็นของญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของเกาะริวกิว(เกาะ โอกินาวา)ในเดือนมกราคม ค.ศ.1895 ก่อนที่ญี่ปุ่นจะได้ได้หวันในครอบครองตามสนธิสัญญาชิโมะโนะเซกิ และได้ปักเสาธงแสดงว่ามีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนนี้ นอกจากนี้ยังมีชาวญี่ปุ่นชื่อ ทะสึชิโร โคะกะ ไปเยือนและใช้เกาะเหล่านี้สม่าเสมอเป็นเวลาหลายปี²⁹

เมื่อจีนและญี่ปุ่นได้ลงนามสนธิสัญญาสันติภาพในค.ศ.1978³⁰ เต็ง เสี่ยว ผิง ผู้นำจีนได้ให้คำมั่นว่าจะไม่ให้กรณีพิพาทเรื่องหมู่เกาะเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างทั้ง2ประเทศ ทั้งจีนและญี่ปุ่นต่างก็ยืนยันในอธิปไตยของตนอยู่เป็นระยะๆ

*หมู่เกาะฟอร์โมซา แต่เดิมเกาะได้หวันมีชื่อว่า เกาะฟอร์โมซา (Formosa) หรือ Ilha Formosa ในภาษาโปรตุเกส แปลว่า "เกาะสวยงาม" เนื่องจากประเทศโปรตุเกสเคยเดินทางมายังเกาะนี้และได้ตั้งชื่อเอาไว้ แต่ก็ไม่ได้ยึดเอามาเป็นอาณานิคม

*หมู่เกาะเฟสคาโดเรส ระหว่างค.ศ.1894-1895 จีนได้ทำสงครามกับญี่ปุ่น จีนเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ต้องทำสนธิสัญญาชิโมะโนะเซกิ ยอมรับญี่ปุ่นมีอำนาจในเกาหลี ยกหมู่เกาะได้หวัน หมู่เกาะเฟสคาโดเรส และแหลมเหลียวตุงให้แก่ญี่ปุ่น

²⁸ เทียน ริ้ววิทย์. (2541). นโยบายต่างประเทศจีน. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

²⁹ เทียน ริ้ววิทย์, ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับญี่ปุ่น. (ออนไลน์). เข้าถึง 9 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก

http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=123.

³⁰ ไชยวัฒน์ คำชู. (2542). ข้อพิพาทเรื่องดินแดนจีน-ญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : openbooks.

3.2 พฤติกรรมของรัฐบาลญี่ปุ่นต่อประเทศจีน

ค.ศ.1895 ญี่ปุ่นส่งกำลังกองทัพเรือไปควบคุมสถานการณ์ในบริเวณนั้นเพื่อแสดงความมี “อำนาจควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ”(effective control) ถ้าเรือประมงของจีนและได้หวนแล่นเข้าใกล้เกาะก็จะถูกขับไล่ออกไป³¹ ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1992 สถานิติบัญญัติของจีนได้ระบุว่าหมู่เกาะเตียวหยูเป็นของจีนตามกฎหมาย ทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นได้ยื่นประท้วงต่อรัฐบาลจีน เรียกร้องให้ถอนบทบัญญัติของกฎหมาย จีนจึงออกมาชี้แจงว่าไม่มีเจตนาให้มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ หลังจากนั้นปัญหาเรื่องดินแดนก็เงียบไปไม่ได้เป็นข่าวอยู่พักใหญ่

ที่จริงชาวญี่ปุ่นเองจำนวนมากยังไม่เคยแม้แต่จะได้ยินชื่อเกาะเซนกากุเลย จนกระทั่งมีกลุ่มชาตินิยมชาวญี่ปุ่นกลุ่มหนึ่งไปสร้างประกาศรบนเกาะเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ.1996³² ทหารญี่ปุ่นก็มีได้ห้ามปราม การกระทำดังกล่าวของญี่ปุ่นได้รับการประท้วงจากชาวจีนทั้งในจีน ได้หวนและฮ่องกง จีนเตือนว่าลัทธิทหารนิยมของญี่ปุ่นกำลังฟื้นคืนชีพมาอีก พร้อมทั้งตั้งข้อสังเกตการกระทำของชาวญี่ปุ่นชาตินิยมกลุ่มนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกับที่นายกรัฐมนตรีฮาชิโมโตะได้เดินทางไปเยือนศาลเจ้ายาสุคุนิ* เพื่อเคารพวิญญาณทหารญี่ปุ่นที่สูญเสียชีวิตในสงครามโลกครั้งที่2³³

³¹ ดูรวมบทความในหนังสือ เตียวหยูไถชื่อเจี้ยนเจินเซียง (โฉมหน้าที่แท้จริงของเตียวหยูไถ) จัดพิมพ์ที่ฮ่องกงโดยสำนักพิมพ์วารสารรายเดือน ซีซีเหนียนไต้ ค.ศ.1971 ในภาพแรกของเอกสารมีข้อความบันทึกตั้งแต่ปี 1534 ว่าเตียวหยูไถอยู่กับจีนในการแบ่งเขตแดนกับริวกิว

³² เทียน ริ้ววิทย์. (2541). นโยบายต่างประเทศจีน. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

* ศาลเจ้ายาสุคุนิ เป็นสถานที่ที่ตั้งขึ้นเพื่อเชิดชูเกลียดให้กลับกองกำลังที่สูญเสียชีวิตในสงครามโลกครั้งที่2ของญี่ปุ่น

³³ เทียน ริ้ววิทย์, ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับญี่ปุ่น. (ออนไลน์). เข้าถึง 29 พฤษภาคม 2556. เข้าถึงได้จาก http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=123

3.3 ความรู้สึกเป็นศัตรูกับญี่ปุ่นของชาวจีน

ความรู้สึกต่อต้านญี่ปุ่นในหมู่ชาวจีนได้ปะทุขึ้นอีกเมื่อพวกฝ่ายขวาญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งที่เป็นสมาชิกของสมาพันธ์เยาวชนญี่ปุ่น (Japan Youth Federation) ได้กลับไปที่เกาะอีกเมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 1996³⁴ เพื่อทำการซ่อมแซมประภาคารหลังจากถูกพายุทำลาย จีนได้เตือนญี่ปุ่นถึง “ผลเสียหายอันร้ายแรง” ต่อความสัมพันธ์ระหว่างกันหากกิจกรรมเหล่านั้นยังคงดำเนินต่อไป ฝ่ายรัฐบาลญี่ปุ่นพยายามรักษาสถานการณ์การต่อต้านญี่ปุ่นของชาวจีนเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่ให้ลุกลาม โดยการตีตัวให้ห่างจากการกระทำของพวกชาตินิยม

เมื่อวันที่ 9-10 และ 16-17 เมษายน ค.ศ. 2005 ชาวจีนนับหมื่นได้ชุมนุมเดินขบวนต่อต้านญี่ปุ่นในเมืองใหญ่ๆ เช่น ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ เจิ้งตู อู่ฮั่น กว่างโจว เซินเจิ้น เป็นต้น ส่วนมากโบกธงปักธงจีน ร้องเพลงชาติ ตะโกนคำขวัญ พอไปถึงสถานทูต สถานกงสุล บริษัทและห้างสรรพสินค้าญี่ปุ่น จะมีคนเลือดร้อนจำนวนหนึ่งกล้าแหวกออกไปใช้สีป้ายตามหน้าประตู บ้างก็ใช้วัตถุขว้างปาอาคาร มีกระจกแตก และทรัพย์สินเสียหายประปรายตามสถานทูตและสถานกงสุลญี่ปุ่น ระหว่างนี้ คนจีนที่ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วประเทศจำนวนมาก ยังรณรงค์ล่ารายชื่อสนับสนุนข้อเรียกร้องของพวกเขา ให้ช่วยกันต่อต้านลัทธิทหารนิยมญี่ปุ่น* ที่กำลังบิดเบือนประวัติศาสตร์ คว้าบาตรไม่ซื้อสินค้าญี่ปุ่น ให้ปกป้องอธิปไตยเหนือหมู่เกาะเตียวหยู กัดค้ำความพยายามของญี่ปุ่นที่จะเข้าเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ โดยโฆษกกระทรวงต่างประเทศจีนนายฉินกั๋ง ได้แถลงว่าการชุมนุมประท้วงญี่ปุ่นของคนจีน เป็นเรื่องการตอบโต้โดยอัตโนมัติของคนจีน ที่พวกเขาถูกเหยียดหยาม โดยตำราเรียน

³⁴ ไชยวัฒน์ คำชู. (2548). จีน-ญี่ปุ่น ประวัติศาสตร์เบื้องหลังความขัดแย้งของสองมหาอำนาจและในต่อภูมิภาคเอเชียในศตวรรษที่ 21. หน้า 90, กรุงเทพฯ : openbooks.

* ลัทธิทหารนิยมญี่ปุ่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการปฏิรูปสถาบันเศรษฐกิจและการเมือง โดยดำเนินนโยบายตามแบบอย่างของชาติตะวันตก โดยในปี ค.ศ. 1871 รัฐบาลได้ตั้งกระทรวงศึกษาธิการและสร้างโรงเรียนขึ้นมากมายโดยใช้งบประมาณของรัฐ ญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศแรกในทวีปเอเชียที่มีการศึกษาระดับมัธยมและการศึกษาขั้นสูงเอาไว้อย่างเข้มงวด มีการศึกษาวรรณกรรมโบราณของจีน ปรัชญาขงจื้อ ภาษาและประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น สิ่งเหล่านี้สร้างความเป็นชาตินิยมให้กับชาวจีน จนนำไปสู่ลัทธินิยมทหารในที่สุด ดังนั้นแนวคิดการสร้างจักรวรรดินิยมจึงได้เกิดขึ้น

ประวัติศาสตร์ที่บิดเบือนเกี่ยวกับการรุกรานของญี่ปุ่นในจีน ปกปิดอาชญากรรมญี่ปุ่นและเปิดทุนการรุกรานของญี่ปุ่นต่อเพื่อนบ้าน ซึ่งเรื่องนี้จะอ้างว่าเป็นเรื่องภายในของญี่ปุ่นไม่ได้³⁵

3.4 การตอบโต้กันระหว่างจีน-ญี่ปุ่น

จีนและญี่ปุ่นกำลังแข่งขันแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อหล่อเลี้ยงการเติบโตทางเศรษฐกิจของตน ปัจจุบันทั้งจีนและญี่ปุ่นได้กลายเป็นประเทศที่บริโภคน้ำมันมากเป็นอันดับสองและสามของโลก จีนและญี่ปุ่นต่างฝ่ายต่างกล่าวหาอีกฝ่ายหนึ่งที่ว่าเข้ามาขูดเจาะน้ำมันและแก๊สในเขตน่านน้ำที่ถือว่าอยู่ในอาณาเขตของตน จีนวิพากษ์วิจารณ์ญี่ปุ่นว่าเป็นผู้ก่อเหตุก่อนที่อนุญาตให้บริษัทเอกชนของญี่ปุ่นไปสำรวจน้ำมันและแก๊สบริเวณน่านน้ำที่กำลังเป็นข้อพิพาทกันอยู่ ญี่ปุ่นตอบโต้จีน โดยกล่าวว่าจีนได้เข้ามาก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสำรวจแหล่งพลังงาน และเรียกร้องให้จีนหยุดกิจกรรมดังกล่าว พร้อมทั้งขอให้จีนส่งข้อมูลเกี่ยวกับโครงการพัฒนาแก๊สในบริเวณดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อประมาณกลางเดือนเมษายนค.ศ.2005 นายกรัฐมนตรีโคสุมิ ได้เสนอให้จีนและญี่ปุ่นแก้ไขข้อพิพาทเรื่องการขูดเจาะน้ำมันและแก๊สในทะเลจีนตะวันออก โดยเจรจากันเพื่อทำให้ “ทะเลแห่งความขัดแย้ง” กลายเป็น “ทะเลแห่งความร่วมมือ” ซึ่งจีนเองก็ได้ยื่นกรานมาโดยตลอดว่าทั้งสองฝ่ายควรแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการเจรจาทางการทูต และเสนอให้เก็บข้อพิพาทไว้ก่อนแล้วหันมาใช้ความพยายามร่วมกันในการแสวงหาประโยชน์ในบริเวณน่านน้ำที่อ้างกรรมสิทธิ์กันนี้³⁶

ต่อมารัฐบาลแต่ละประเทศได้ยื่นประท้วงและวิพากษ์วิจารณ์กันในการตอบสนองต่อสถานการณ์แลในและรอบ ๆ เกาะ ตัวอย่างเช่นในปี2008รัฐบาลไต้หวันส่งตัวแทนสูงสุดไปเตือนการกระทำของ

³⁵ เซียน ธีรวิทย์. (2549). จีนใหม่ในศตวรรษที่ 21 (สรณิพนธ์เรื่องจีนช่วงปี ค.ศ. 1999-2005). หน้า108, กรุงเทพฯ : มติชน.

³⁶ ไชยวัฒน์ คำชู. (2548). จีน-ญี่ปุ่น ประวัติศาสตร์เบื้องหลังความขัดแย้งของสองมหาอำนาจและในต่อภูมิภาคเอเชียในศตวรรษที่ 21. หน้า92-93, กรุงเทพฯ : openbooks.

ญี่ปุ่น ปี2012การปะทะกันในทำนองเดียวกันกับปี2010 ซึ่งรัฐบาลจีนออกมาประท้วงโดยGanbare Nippon* การปะทะกันที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในความตึงเครียดระหว่างทั้งสองประเทศระหว่างการแข่งขันซึ่งเป็นที่ยกเถียงกันจากการแข่งขันชิงทรัพยากร ภายหลังจากแต่ละประเทศได้ออกมากล่าวว่าพวกเขาจะแสวงหาทรัพยากรจากที่อื่นเพื่อชดเชยความเสียหาย³⁷ในวันที่ 16 เมษายน ปี 2012 ทั้งจีนและญี่ปุ่นได้ออกมาแถลง ซึ่งมีข้อความสอดคล้องกันว่า จะหาทางตกลงกันด้วยการเจรจา (negotiation)หรือปรึกษาหารือ(consultation)หรือสนทนากัน(dialogue) เพื่อให้เกิดความสันติของทั้งสองประเทศ³⁸

*Ganbare Nippon ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2010 เป็นองค์กรที่ก่อตั้งเพื่อการประท้วงต่อต้านพรรคประชาธิปไตยแห่งญี่ปุ่น

³⁷ Lee, Seokwoo. (2002). *Territorial Disputes Among Japan, China and Taiwan Concerning the Senkaku Islands*.pp. 10–13., p. 10, at [Google Books](#)

³⁸ เทียน ธีรวิทย์. (2549). *จีนใหม่ในศตวรรษที่ 21(สรณินพนธ์เรื่องจีนช่วงปี ค.ศ. 1999-2005)*.หน้า**114**, กรุงเทพฯ : มติชน.

4.สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

แนวโน้มในอนาคตของความสัมพันธ์จีนกับญี่ปุ่นอาจจะออกมาในรูปแบบความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนที่ใกล้ชิดกันมากขึ้น เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษที่เป็นพันธมิตรกันอย่างใกล้ชิด หรือฝรั่งเศสและเยอรมันนี่ที่เป็นหุ้นส่วนกันในประชาคมยุโรป เป็นต้น โดยเป็นความร่วมมือในรูปแบบการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นเพื่อสร้างอิทธิพลและแสวงหาทรัพยากรในภูมิภาคเอเชีย³⁹

ทั้งจีนและญี่ปุ่นต่างให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ว่าเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ ในปี 2004 การค้าจีน-ญี่ปุ่นมีมูลค่ารวม 167900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 25.7 เปอร์เซ็นต์ จีนส่งออกไปยังญี่ปุ่นเป็นมูลค่า 73500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (เพิ่ม 23.7 เปอร์เซ็นต์) จีนนำเข้าจากญี่ปุ่น 94400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (เพิ่ม 27.3 เปอร์เซ็นต์) ญี่ปุ่นกลายเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของจีนแทนที่สหรัฐอเมริกา ซึ่งครองอันดับหนึ่งในช่วง 11 ปีที่ผ่านมา ส่วนการลงทุนของญี่ปุ่นในจีนปี 2004 มีมูลค่า 5450 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นับเป็นอันดับ 4 ของจีน⁴⁰ การเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศยักษ์ใหญ่ทั้งสอง อาจทำให้ตลาดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือใหญ่มากยิ่งขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับประเทศจีนคงจะต้องแข่งขันการลงทุนจากญี่ปุ่น

ในด้านการทหารและความมั่นคง พันธมิตรทางด้านทหารและความร่วมมือระหว่างจีนกับญี่ปุ่น มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยกว่าความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ ในขณะที่อำนาจและอิทธิพลทางเศรษฐกิจและทางทหารของจีนเพิ่มสูงขึ้น ญี่ปุ่นได้พยายามแสดงบทบาทที่แข็งขันมากขึ้นในเรื่องการเมืองและความมั่นคงของภูมิภาคทั้งสองประเทศจะกลายเป็นคู่แข่งเพื่อแย่งชิงอำนาจความเป็นผู้นำในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม การแข่งขันนั้นอาจจำกัดอยู่

³⁹ เตียน ฉีระวิทย์, ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับญี่ปุ่น. (ออนไลน์). เข้าถึง 24 ธันวาคม 2556. เข้าถึงได้จาก http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=123

⁴⁰ เตียน ฉีระวิทย์. (2549). จีนใหม่ในศตวรรษที่ 21 (สรรนิพนธ์เรื่องจีนช่วงปี ค.ศ. 1999-2005). หน้า 113, กรุงเทพฯ : มติชน.

ในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจอย่างสันติ เพื่อแข่งขันทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงตลาดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และรวมถึงการพิพาทกันในเรื่องการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะเตียวหยูหรือเซนกากู การแข่งขันกันระหว่างสองประเทศยักษ์ใหญ่นี้อาจสร้างผลเสียหายให้แก่เศรษฐกิจของประเทศอื่นๆในภูมิภาค ซึ่งนำไปสู่ข้อจำกัดในการพัฒนาการของแหล่งเศรษฐกิจที่มีพลวัตสำคัญในภูมิภาค และประเทศในภูมิภาคอาจต้องตกอยู่ภายใต้แรงกดดันให้ต้องเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ถ้าความสัมพันธ์ทางการเมืองขัดแย้งกันถึงขั้นแตกหัก ย่อมกระทบถึงเรื่องการค้าและการลงทุนดังกล่าวด้วย ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะเหนี่ยวรั้งไม่ให้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับญี่ปุ่นเสื่อมถอมลงจนถึงขั้นแตกหัก⁴¹ ฉะนั้นตราบดีที่ทั้งจีนและญี่ปุ่นยังเห็นถึงความสำคัญของกันและกันทางเศรษฐกิจ ปัญหาข้อพิพาทเรื่องดินแดนคงไม่นำไปสู่ความขัดแย้งจนถึงขั้นความสัมพันธ์ระหว่างกันต้องแตกสะบั้น⁴²

อย่างไรก็ตาม เป็นเรื่องยากที่จะทำนายแนวโน้มระยะยาวของความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับญี่ปุ่นให้ได้แม่นยำเพราะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างที่อาจผลักดันให้ทิศทางของความสัมพันธ์ไปในทางใดทางหนึ่ง อนาคตของความสัมพันธ์อาจมีความซับซ้อนและความคลุมเครือมากกว่าเป็นเรื่องความร่วมมือหรือการแข่งขันระหว่างกันที่ชัดเจน ความสัมพันธ์อาจมีลักษณะที่ประกอบด้วยการแข่งขันและความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนไปพร้อมๆกัน

การตระหนักซึ่งกันและกันถึงความสัมพันธ์ในอดีตจะช่วยให้ประเทศทั้งสองหลีกเลี่ยงการกระทำผิดซ้ำสองและหันมาส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน เพื่อสันติภาพ ความมั่นคงและความมั่งคั่งของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก⁴³

⁴¹ เซียน ร็องวิทย์. (2541). นโยบายต่างประเทศจีน. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

⁴² ไชยวัฒน์ คำชู. (2548). จีน-ญี่ปุ่น ประวัติศาสตร์เบื้องหลังความขัดแย้งของสองมหาอำนาจและในต่อภูมิภาคเอเชียในศตวรรษที่ 21. หน้า93, กรุงเทพฯ : openbooks.

⁴³ เล่มเดียวกัน, หน้า109-110

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความ(ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

เขียน ธีรวิทย์. (2549). **จีนใหม่ในศตวรรษที่ 21(สรรณิพนธ์เรื่องจีนช่วงปี ค.ศ. 1999-2005)**. กรุงเทพฯ : มติชน.

เขียน ธีรวิทย์. (2541). **นโยบายต่างประเทศจีน**. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไชยวัฒน์ คำชู. (2548). **จีน-ญี่ปุ่น ประวัติศาสตร์เบื้องหลังความขัดแย้งของสองมหาอำนาจและในต่อภูมิภาคเอเชียในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : openbooks.

ไชยวัฒน์ คำชู. (2542). **ข้อพิพาทเรื่องดินแดนจีน-ญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ : openbooks.

ปิยะ โชค ถาวรมาศ.(2556).**สงครามจีน-ญี่ปุ่น มหาสงครามของสองยักษ์ใหญ่แห่งเอเชีย**.

กรุงเทพฯ : ก้าวแรก.

ประเสริฐ จิตติวัฒน์พงศ์. (2542). **ญี่ปุ่น : การเมืองและนโยบายต่างประเทศ**. รวมบทความทางวิชาการ.

ไอริส งาม.(2549).**หลังเลือดที่น่านกิง**,แปลโดย จัตรนกร องค์กรงษ์(กรุงเทพมหานคร : มติชน),159

Lee, Seokwoo. (2002). **Territorial Disputes Among Japan, China and Taiwan Concerning the Senkaku Islands**, pp. 10–13.

Levene, Mark and Roberts, Penny.(1999) **The Massacre in History**. page 223-4.

ดูรวมบทความในหนังสือ **เด็วหยุไถซื้อเจียนเงินเชียง** (โฉมหน้าที่แท้จริงของเด็วหยุไถ) จัดพิมพ์ที่ฮ่องกงโดยสำนักพิมพ์วารสารรายเดือน ซิซิเหนียนใต้ ค.ศ.1971 ในภาพแรกของเอกสารมีข้อความบันทึกตั้งแตปี 1534 ว่าเด็วหยุไถอยู่กับจีนในการแบ่งเขตแดนกับบริเวก

สื่อออนไลน์

เขียน ธีระวิทย์, ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับญี่ปุ่น. (ออนไลน์). เข้าถึง 29 พฤษภาคม 2556.
เข้าถึงได้จาก http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=123.

สินีนาด เศรษฐพิศาล,สงครามจีน-ญี่ปุ่น.(ออนไลน์),เข้าถึงเมื่อ 5 ธันวาคม 2556.เข้าถึงได้จาก
<http://guru.sanook.com/history/topic/1922/>.

commons.wikimedia.org,**Sino Japan War**.page1(ออนไลน์),เข้าถึงเมื่อ 6 December 2013.เข้าถึงได้จาก
<http://commons.wikimedia.org>

ชุมชนคนรักความชอบธรรม,ศาลาโกหก.(ออนไลน์),เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2556.เข้าถึงได้จาก
<http://salakohok.freeforums.org/1905-t48.html>

Baijiajiangtan.com.cn, **Marco Polo Bridge Incident**.page1(ออนไลน์),เข้าถึงเมื่อ 6 December 2013.
เข้าถึงได้จาก [www. Baijiajiangtan.com.cn](http://www.Baijiajiangtan.com.cn)

myfirstbrain.com,**การสังหารหมู่ที่นานกิงNanking Massacre**.(ออนไลน์),เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2556.
เข้าถึงได้จาก http://www.myfirstbrain.com/student_view.aspx?ID=92221